

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Hallitus päätti 11.2.2022 valtiontaloutta vähintään 110 miljoonalla eurolla vahvistavista työllisyystoimista. Hallitus linjasi sivutoimisen opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamisen selkiyttämistä ja nykyistä laajemmin opiskelun ja oman osaamisen kehittämisen mahdollistamisesta työhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä. Mahdollistaminen koskee päätöksen mukaan opintoja, joiden suorittaminen on pääasiassa mahdollista työn ohessa, ja jotka eivät siten ole lähtökohtaisestikaan esteenä koko-aikatyön vastaanottamiselle.

Työnhakijalla säilyy sivutoimisten ja lyhytkestoisten opintojen aikana velvollisuus hakea ja olla valmis vastaanottamaan koko-aikatyötä sekä osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualueen kunnan niitä tarjotessa. Sivutoimia tai lyhytkestoisia opintoja opiskeleva työnhakija on lähtökohtaisesti täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piirissä eli hänen on haettava neljää työmahdollisuutta kuukauden tarkastelujakson aikana.

Työn ja opiskelun yhteensovittaminen tukee parhaillaan toisiaan ja vastaa osaamisen kehittämistarpeisiin. Nyt jos samaan aikaan säilyy uuden asiakaspalvelumallin myötä velvoitteet ja siihen liittyvät tarkat, määrälliset ja kuormittavat prosessinosat, arvelemme, että tämän mahdollisuuden käyttäminen vähentyy merkittävästi lähivuosina. Suomalainen koulutusjärjestelmä on maailman huippua ja olisi tärkeää tunnistaa kaikki ne rakenteet, jotka tekevät siitä huipun. Opintotukijärjestelmä on toki ensisijainen, mutta olisi tärkeää tukea osaamisen kehittämisen mahdollisuudet kaikissa eri elämäntilanteissa ja elämänvaiheissa. Aika moni perheellinen lähtee opiskelemaan työttömyysturvalla, mitä ei tekisi opintotuella.

Kannatettavaa esityksessä on myös se, että kaikkien opintojen osalta ei vaadita selvitystyötä asiantuntijapuolelta (ns. vaativat asiantuntijalausunnat) mikä nopeuttaa ja selkiyttää prosessia. On tärkeää, että lakiin kirjataan tarkasti, mitkä tällaisia opintoja ovat. Kannatettavaa on myös, että vaikka työsuhde päättyy (esim. irtisanominen) hakijasta riippumattomista syistä, työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät estä jatkossa työttömyysetuuden saamista. Kannatettavaa on vielä sekin, että omaehtoisesti opiskelevien luku- ja kirjoitustaidottomien osalta työnhakuvelvoitetta ei aseteta.

Laissa on tärkeää huomioida asiakkaille neuvomisen selkeys, mikäli se vahvistetaan. On myös hyvä huomioida, että mikäli osaamisen kehittämistä tehdään kovin monimutkaista asiakkaan näkökulmasta, siirtyä osaamiskuilujen kurominen ja osaamistarpeiden työkuorma työnantajasektorille. Mikäli työnhakija ei hanki osaamista ennen työelämää, hän tekee sen työuran aikana/ohella.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

TE2024 uudistuksessa on puhuttu kannustavan rahoituksen elementeistä, jossa kunnan työttömyysturvan rahoitusvastuun aikaistaminen eikä työttömien aktivointi vaikuttaisi työttömyysturvan rahoitusvastuuseen. Näin ollen omaehtoisia opintoja opiskelevien ja kenen tahansa opiskelevien osalta paine kuntien näkökulmasta työelämään on kova, eikä se välttämättä ole suomalaisen osaamisen kehittämistä siten järkevää. Myös opinnoille tulee turvata työrauha ja huolehtia isossa kokonaiskuvassa, että työelämän tarpeet ja osaamisen kehittäminen huomioidaan koko rinta rinnan.

On mahdollista, että kovin monimutkaisesti rakennetut kokonaisuudet voivat aiheuttaa keskeyttämisä jne. Tämä puolestaan lisää sanktioita, seurantaa ja negatiivisia kierteitä. Lähtökohtaisesti kun omaehtoisia opintoja päätetään lähteä tukemaan, on tehty arviointi ja käytetty harkintaa, että tuettu tutkinto vastaa työelämän tarpeita ja sillä on vahva työelämäyhteys. Miksi siten prosessia pitäisi harppoa kiirehtien, esimerkiksi velvoitteilla opiskelujen aikana?

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Palveluprosessi tulisi pitää asiakkaan näkökulmasta opintoja tukevana, jotta aloitetut opinnot saadaan vietyä loppuun. On myös tärkeää huomioida, että nykyinen palveluprosessi on jo nyt lisännyt siitä vastaavien asiantuntijoiden työmäärää erittäin paljon ja mitä yksityiskohtaisempi palveluprosessi on, sen myötä myös seuranta on sitä. Työnhakuvelvollisuuden suhteen pidämme tärkeänä, että se tukee asiakkaan työllistymistä eikä vaaranna opintojen keskeytymistä, lisää turhaa byrokratiaa tai päällekkäistyötä. Opiskelijat opiskelevat myös eri lainsäädännön aikana (esim. ennen 2.5 aloittaneet, 2.5 jälkeen aloittaneet jne.), mikä lisää neuvonta- ja viestintäkuormaa.

Nykyiseen asiakkaan palveluprosessiin tulee lisätä asiakaslähtöisyyttä ja tarveharkintaa, ei mekaanista suorittamista suoritteiden sijaan. Työnhakukeskustelujen tulisi olla asiakkaan tarpeista lähteviä ja hänen työllistymistään kokonaiskuvassa tukevia.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Lakiesityksessä kuntien vastuulle siirtyisi lausuntojenantomahdollisuus laajemmin (mm. lyhyet kurssit,). Eli nykyisten ja esitettyjen muutosten myötä virkailijoiden työmäärä kasvaa, mikä on huomioitava TE2024 uudistuksessa ja resurssilaskelmissa. Jo nyt 2.5 lähtien kuntiin siirrettiin asiakasryhmiä, joista aiheutuvaa työkuormaa ei huomioitu 2021 tehdyissä resurssilaskelmissa ja jonka pohjalta 2022 resurssijaot laskettiin ja rakennettiin. On myös tiedossa jo nyt, että asiakkaiden neuvontatyö lisääntyy. TE2024 tehtävät rahoituslaskelmat pohjautuvat toteumiin, joissa ei tule näkyväksi kuntien toteumat uusien vastuiden äärellä.

Järvenpää Jussi

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia - Sanna-Mari Levijoki